

**Wymagania z języka polskiego dla klasy czwartej opracowane
do programu języka polskiego „Zamieńmy słowo” WSiP obowiązujące
w roku szkolnym 2024/2025**

Semestr I

Ocena dostateczna – wymagania podstawowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

Uczeń:

- słucha innych i uczestniczy w rozmowie, zadaje pytania, odpowiada,
- wybiera najważniejsze informacje z wysłuchanego tekstu, tworzy prostą notatkę w punktach, w formie tabeli, schematu, kilkuzdaniowej wypowiedzi,
- powtarza swoimi słowami ogólny sens usłyszanej wypowiedzi, opowiada fabułę usłyszanej historii,
- rozpoznaje nastrój słuchanych komunikatów.

CZYTANIE

Uczeń:

- identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi,
- określa temat i główną myśl tekstu,
- oddziela informacje ważne od drugorzędnych,
- wybiera potrzebne informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu,
- wskazuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi,
- rozpoznaje cechy poznanych form użytkowych,
- wskazuje części składowe wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, posługuje się akapitami,
- poprawnie artykułuje i akcentuje wyrazy, stosuje intonację zdaniową podczas głośnego czytania utworów.

DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE

Uczeń:

- wybiera odpowiednie informacje ze słownika ortograficznego, encyklopedii, czasopisma, stron internetowych.

ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY

Uczeń:

- nazywa swoje reakcje czytelnicze,
- nazywa zabiegi stylistyczne w utworach literackich (epitet, porównanie, przenośnia, rym), rozumie funkcję obrazowania poetyckiego w liryce,

- dostrzega cechy wyróżniające teksty artystyczne (poetyckie i prozatorskie) oraz użytkowe,
- odróżnia autora od osoby mówiącej w utworze,
- określa i nazywa elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia,
- wskazuje cechy poznanych gatunków literackich,
- rozpoznaje elementy rytmu: wers, zwrotka, rym, refren,
- przypisuje cechy bohaterom oraz ocenia ich postawy w odniesieniu do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość,
- odczytuje sens utworów na poziomie semantycznym (dosłownym),
- odczytuje morał baśni.

II. Tworzenie wypowiedzi

MÓWIENIE

Uczeń:

- świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej,
- dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji, świadomie dobiera różne typy wypowiedzi prostych i rozwiniętych, wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące,
- formułuje pytania otwarte,
- udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych,
- wypowiada się w kilku logicznie ze sobą połączonych zdaniach na tematy związane z codziennością, otaczającą rzeczywistością, lekturą,
- stosuje zwroty grzecznościowe i odpowiednie konstrukcje składniowe (np. tryb przypuszczający) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem,
- wskazuje wyrazy o znaczeniu dosłownym i metaforycznym,
- składa życzenia,
- wypowiada się w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne,
- opisuje, np. przedmiot, miejsce, postać, zwierzę, obraz, ilustrację, plakat, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni,
- recytuje utwór poetycki, oddając jego ogólny nastrój i sens,
- stosuje zasady poprawnej wymowy i akcentowania wyrazów rodzimych,
- posługuje się pozawerbalnymi środkami wypowiedzi (mimiką, gestem).

PISANIE

Uczeń:

- stosuje podstawowe poznane zasady ortografii dotyczące pisowni ó – u, rz – ż, mała i wielka litera, pisownia „nie” z rzeczownikiem i czasownikiem), interpunkcji,
- dzieli wyrazy na głoski i litery, rozróżnia funkcję zmiękczącą i sylabotwórczą *i* w typowych przykładach,
- konstruuje i zapisuje kilkuzdaniowe wypowiedzi poprawne pod względem logiczno-składniowym,
- zapisuje pytania otwarte,
- samodzielnie zapisuje dialog,
- dzieli wypowiedzi na części kompozycyjne,

- redaguje notatkę w formie prostego schematu, tabeli, planu,
- tworzy opis np. przedmiotu, miejsca, postaci, zwierzęcia, obrazu, ilustracji, plakatu, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni,
- w liście prywatnym, dialogu, zaproszeniu stosuje odpowiedni układ graficzny,
- układa życzenia.

III. Kształcenie językowe

Uczeń:

- stosuje wiedzę językową w zakresie:
 - * składni (zna podział wypowiedzeń),
 - * fonetyki (wykorzystuje umiejętność dzielenia wyrazów na sylaby przy przenoszeniu wyrazów do następnej linijki),
 - * fleksji (odmienia rzeczownik przez przypadki, wskazuje przypadek, liczbę i rodzaj rzeczownika; odmienia czasownik)
- stosuje zasady estetycznego zapisu tekstu.

Jeśli uczeń opanuje około połowy tych umiejętności, a większość umiejętności stosuje z pomocą nauczyciela, otrzymuje ocenę dopuszczającą. Jeśli uczeń opanuje mniej niż połowę powyższego materiału i nie potrafi zastosować podstawowej wiedzy nawet z pomocą nauczyciela, otrzymuje ocenę niedostateczną.

Ocena dobra i bardzo dobra – wymagania rozszerzone.

Uczeń opanował wszystkie podstawowe umiejętności, a ponadto:

I. Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

Uczeń:

- przekazuje treść wysłuchanych wypowiedzi,
- odczytuje przerośny sens wysłuchanych utworów prozatorskich i poetyckich,
- wyraża swoje zdanie na temat wysłuchanego komunikatu,
- nazywa intencje nadawcy komunikatu.

CZYTANIE

Uczeń:

- wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio i wykorzystuje je w wypowiedzi np. opisującej lub oceniającej postać fikcyjną lub rzeczywistą,
- oddziela informacje ważne od drugorzędnych i wykorzystuje je w odczytywaniu znaczeń dosłownych i przerośnych,
- odczytuje i wykorzystuje treści zawarte, np. w artykule, instrukcji, przepisie, tabeli, schemacie i notatce,

- wskazuje i odczytuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi,
- wskazuje typowe elementy konstrukcyjne i stylistyczne w poznanych formach użytkowych,
- ma świadomość konstrukcji wypowiedzi i rozumie funkcje takich części składowych wypowiedzi, jak tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie,
- głośno czyta utwory, wykorzystując umiejętność poprawnej artykulacji i intonacji, aby oddać sens odczytywanego tekstu.

DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE

Uczeń:

- wybiera informacje wyrażone pośrednio w różnych źródłach, np. czasopismach, stronach internetowych; konfrontuje je z innymi źródłami.

ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY

Uczeń:

- konfrontuje swoje reakcje czytelnicze z innymi odbiorcami,
- objaśnia funkcję analizowanych elementów świata przedstawionego w utworze epickim,
- wykorzystuje wiedzę na temat wersu, zwrotki, rymu do interpretacji utworu,
- objaśnia funkcję poznanych środków stylistycznych w tekście,
- wyróżnia wśród przekazów audiowizualnych programy informacyjne, rozrywkowe, reklamy,
- charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość; konfrontuje sytuację bohaterów z własnymi doświadczeniami.

II. Tworzenie wypowiedzi

MÓWIENIE

Uczeń:

- uzasadnia własne zdanie w rozmowie, podaje odpowiednie przykłady, stosuje się do reguł grzecznościowych,
- rozpoczyna i podtrzymuje rozmowę na temat lektury czy dzieła filmowego,
- udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym i stylistycznym,
- w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje frazeologizmy związane z omawianą tematyką,
- w opisie dzieła kultury stosuje słownictwo wyrażające stosunek odbiorcy wobec dzieła,
- interpretuje przenośne treści utworów poetyckich przewidzianych w programie nauczania,
- zaznacza akcenty logiczne, stosuje pauzy, dostosowuje tempo recytacji do treści utworu,
- wzbogaca komunikat pozawerbalnymi środkami wypowiedzi.

PISANIE

Uczeń:

- komponuje poprawne pod względem ortograficznym, interpunkcyjnym, fleksyjnym, składniowym wypowiedzi o przejrzystej, logicznej kompozycji z uwzględnieniem akapitów,
- uzasadnia własne zdanie, podaje odpowiednie przykłady, np. z lektury,
- udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym i stylistycznym,
- w wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje frazeologizmy związane z omawianą tematyką.

III. Kształcenie językowe

Uczeń:

- sprawnie stosuje wiedzę językową w zakresie:
 - * fonetyki (biegle stosuje wiadomości z zakresu fonetyki i wykorzystuje je w poprawnym zapisie wyrazów),
 - * fleksji (biegle stosuje wiadomości z zakresu fleksji i wykorzystuje ją w zadaniach praktycznych),
 - * składni (biegle stosuje wiadomości z zakresu fleksji i wykorzystuje ją w zadaniach praktycznych).

Na ocenę bardzo dobrą uczeń musi całkowicie opanować powyższe umiejętności. Na ocenę dobrą – w większej części (około 75%).

Ocena celująca

Jeśli uczeń posiada wiedzę i umiejętności wykraczające poza poziom czwartej klasy szkoły podstawowej, samodzielnie i twórczo rozwija swoje uzdolnienia oraz bierze udział w konkursach uzyskuje z przedmiotu ocenę celującą semestralną.

Ocenianiu kształtującemu w I semestrze podlegać będą umiejętności z zakresu:

- fonetyki: podział na głoski i litery,

- fleksja: odmiana rzeczownika przez przypadki,

- pisania: dialog.

Semestr II

Ocena dostateczna – wymagania podstawowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

Uczeń:

- słucha innych i uczestniczy w rozmowie, zadaje pytania, odpowiada,
- wybiera najważniejsze informacje z wysłuchanego tekstu, tworzy prostą notatkę w formie tabeli, schematu, kilkuzdaniowej wypowiedzi,
- powtarza swoimi słowami ogólny sens usłyszanej wypowiedzi, opowiada fabułę usłyszanej historii,
- rozpoznaje nastrój słuchanych komunikatów.

CZYTANIE**Uczeń:**

- identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi,
- określa temat i główną myśl tekstu,
- oddziela informacje ważne od drugorzędnych,
- wybiera potrzebne informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu,
- wskazuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi,
- rozpoznaje cechy życzeń, ogłoszenia, instrukcji, przepisu,
- wskazuje części składowe wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, posługuje się akapitami,
- poprawnie artykułuje i akcentuje wyrazy, stosuje intonację zdaniową podczas głośnego czytania utworów.

DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE**Uczeń:**

- wybiera odpowiednie informacje ze słownika ortograficznego, języka polskiego, encyklopedii, czasopisma, stron internetowych.

ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY**Uczeń:**

- nazywa swoje reakcje czytelnicze,
- nazywa zabiegi stylistyczne w utworach literackich (epitet, porównanie, przenośnia, rym), rozumie funkcję obrazowania poetyckiego w liryce,
- dostrzega cechy wyróżniające teksty artystyczne (poetyckie i prozatorskie) oraz użytkowe,
- odróżnia autora od osoby mówiącej w utworze,
- określa i nazywa elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia,
- wskazuje cechy poznanych gatunków literackich,
- rozpoznaje elementy rytmu: wers, zwrotka, rym, refren,
- zna pojęcia: gra aktorska, dekoracja, kostiumy, rekwizyty, inscenizacja, scena, widownia, próba,
- przypisuje cechy bohaterom oraz ocenia ich postawy w odniesieniu do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość,
- odczytuje sens utworów na poziomie semantycznym (dosłownym),
- odczytuje morał baśni.

II. Tworzenie wypowiedzi

MÓWIENIE

Uczeń:

- świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej,
- dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji,
- formułuje pytania otwarte,
- udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych,
- wypowiada się w kilku logicznie ze sobą połączonych zdaniach na tematy związane z codziennością, otaczającą rzeczywistością, lekturą,
- stosuje zwroty grzecznościowe i odpowiednie konstrukcje składniowe (np. tryb przypuszczający) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem,
- wskazuje wyrazy o znaczeniu dosłownym i metaforycznym,
- składa życzenia,
- wypowiada się w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne,
- opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, obraz, ilustrację, plakat, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni,
- dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne,
- recytuje utwór poetycki, oddając jego ogólny nastrój i sens,
- stosuje zasady poprawnej wymowy i akcentowania wyrazów rodzimych,
- posługuje się pozawerbalnymi środkami wypowiedzi (mimiką, gestem).

PISANIE

Uczeń:

- stosuje podstawowe poznane zasady ortografii dotyczące pisowni / uprzednio poznane: ó – u, rz – ż, ch – h i interpunkcji/ oraz: pisownia „nie” z przymiotnikiem, przysłówkiem, liczebnikiem, pisownia nazw geograficznych
- konstruuje i zapisuje kilkuzdaniowe wypowiedzi poprawne pod względem logiczno-składniowym,
- używa wypowiedzi pojedynczych i złożonych,
- w zależności do adresata i sytuacji świadomie dobiera wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące,
- zapisuje pytania otwarte,
- udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych,
- dzieli wypowiedzi na części kompozycyjne,
- tworzy ramowy plan wypowiedzi,
- układa opowiadanie odtwórcze,
- redaguje notatkę, np. w formie prostego schematu, tabeli, planu,
- zapisuje prostą instrukcję, np. przepis kulinarny, zasady gry,
- tworzy opis, np. przedmiotu, miejsca, postaci, zwierzęcia, plakatu, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni.

III. Kształcenie językowe

Uczeń:

- Stosuje wiedzę językową w zakresie:
 - * składni (konstruuje zdania pojedyncze proste i rozwinięte oraz wypowiedzenia złożone i równoważniki zdań, używa różnych typów wypowiedzeń: oznajmujących, rozkazujących, pytających, wykrzyknikowych, wyróżnia związki wyrazowe w zdaniu pojedynczym, wskazuje związek główny (podmiot i orzeczenie) oraz związki poboczne z grupy podmiotu i orzeczenia,
 - * fleksji (rozpoznaje i odmienia przymiotnik, liczebnik, wskazuje przysłówek, spójnik),
- stosuje zasady estetycznego zapisu tekstu.

Jeśli uczeń opanuje około połowę tych umiejętności, a większość umiejętności stosuje z pomocą nauczyciela, otrzymuje ocenę dopuszczającą. Jeśli uczeń opanuje mniej niż połowę powyższego materiału i nie potrafi zastosować podstawowej wiedzy nawet z pomocą nauczyciela, otrzymuje ocenę niedostateczną.

Ocena dobra i bardzo dobra – wymagania rozszerzone

Uczeń opanował wszystkie podstawowe umiejętności, a ponadto:

I. Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

Uczeń:

- przekazuje treść wysłuchanych wypowiedzi,
- odczytuje przerośny sens wysłuchanych utworów prozatorskich i poetyckich,
- wyraża swoje zdanie na temat wysłuchanego komunikatu,
- nazywa intencje nadawcy komunikatu.

CZYTANIE

- wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio i wykorzystuje je w wypowiedzi np. opisującej lub oceniającej postać fikcyjną lub rzeczywistą,
- oddziela informacje ważne od drugorzędnych i wykorzystuje je w odczytywaniu znaczeń dosłownych i przerośnych,
- odczytuje i wykorzystuje treści zawarte, np. w artykule, instrukcji, przepisie, tabeli, schemacie i notatce,
- wskazuje i odczytuje przerośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi,
- wskazuje typowe elementy konstrukcyjne i stylistyczne w poznanych formach użytkowych,
- ma świadomość konstrukcji wypowiedzi i rozumie funkcje takich części składowych wypowiedzi, jak tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie,
- głośno czyta utwory, wykorzystując umiejętność poprawnej artykulacji i intonacji, aby oddać sens odczytywanego tekstu.

DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE

Uczeń:

- wybiera informacje wyrażone pośrednio w różnych źródłach, np. czasopismach, stronach internetowych; konfrontuje je z innymi źródłami.

ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY

Uczeń:

- konfrontuje swoje reakcje czytelnicze z innymi odbiorcami,
- objaśnia funkcję analizowanych elementów świata przedstawionego w utworze epickim,
- wykorzystuje wiedzę na temat wersu, zwrotki, rymu do interpretacji utworu,
- objaśnia funkcję poznanych środków stylistycznych w tekście,
- charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość; konfrontuje sytuację bohaterów z własnymi doświadczeniami.

II. Tworzenie wypowiedzi

MÓWIENIE

Uczeń:

- uzasadnia własne zdanie w rozmowie, podaje odpowiednie przykłady, stosuje się do reguł grzecznościowych,
- rozpoczyna i podtrzymuje rozmowę na temat lektury czy dzieła filmowego
- udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym i stylistycznym,
- w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje frazeologizmy związane z omawianą tematyką,
- poprawnie stosuje formy czasu teraźniejszego oraz formy rodzaju męskoosobowego i niemęskoosobowego w czasie przeszłym i przyszłym,
- interpretuje przenośne treści utworów poetyckich przewidzianych w programie nauczania,
- zaznacza akcenty logiczne, stosuje pauzy, dostosowuje tempo recytacji do treści utworu,
- wzbogaca komunikat pozawerbalnymi środkami wypowiedzi,

PISANIE

Uczeń:

- komponuje poprawne pod względem ortograficznym, interpunkcyjnym, fleksyjnym, składniowym wypowiedzi o przejrzystej, logicznej kompozycji z uwzględnieniem akapitów,
- uzasadnia własne zdanie, podaje odpowiednie przykłady, np. z lektury,
- udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym i stylistycznym,
- w wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje frazeologizmy związane z omawianą tematyką,
- komponuje i przekształca plan wypowiedzi,

- pisze opowiadanie twórcze, baśń,
- w opisie dzieła kultury stosuje słownictwo wyrażające stosunek odbiorcy wobec dzieła dokonuje samodzielnej autokorekty napisanego tekstu.

III. Kształcenie językowe

Uczeń:

- sprawnie stosuje wiedzę językową w zakresie:
 - * składni (tworzy urozmaicone pod względem składniowym wypowiedzi, stosuje się do zasad poprawności logiczno-składniowej, dba o poprawną interpunkcję wypowiedzeń złożonych),
 - * fleksji (w wypowiedziach stosuje w poprawnych formach odmienne i nieodmienne części mowy przewidziane w programie nauczania, w tym poprawnie stosuje formy czasu teraźniejszego oraz formy rodzaju męskoosobowego i niemęskoosobowego w czasie przeszłym i przyszłym).

Na ocenę bardzo dobrą semestralną i końcoworoczną uczeń musi opanować powyższe wymagania w stopniu pozwalającym na uzyskiwanie częściowych ocen bardzo dobrych ze sprawdzianów (90% i więcej) i innych form sprawdzania umiejętności. Na ocenę dobrą – w większej części (około 75%).

Ocena celująca

Jeśli uczeń posiada wiedzę i umiejętności spełniające w całości wymagania z czwartej klasy szkoły podstawowej, co jest udokumentowane częściowymi ocenami celującymi ze sprawdzianów, oraz samodzielnie i twórczo rozwija swoje uzdolnienia, np. poprzez udział w konkursach i projektach przedmiotowych, uzyskuje z przedmiotu ocenę celującą semestralną lub roczną (jeśli zaprezentuje indywidualny pokaz wiedzy i umiejętności w Tygodniu Nauki).

Ocenianiu kształtującemu w II semestrze podlegać będą umiejętności z zakresu:

- gramatyki: wskazywanie grupy podmiotu, orzeczenia oraz związków w zdaniu, nazywanie rodzaju wypowiedzenia (równoważnik, zdanie pojedyncze, złożone)

- pisania: list

Powyższe wymagania są zgodne są z Rozporządzeniem MEN z dnia 28 czerwca 2024 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w szkole podstawowej (Dz. U. 2024 poz. 996).